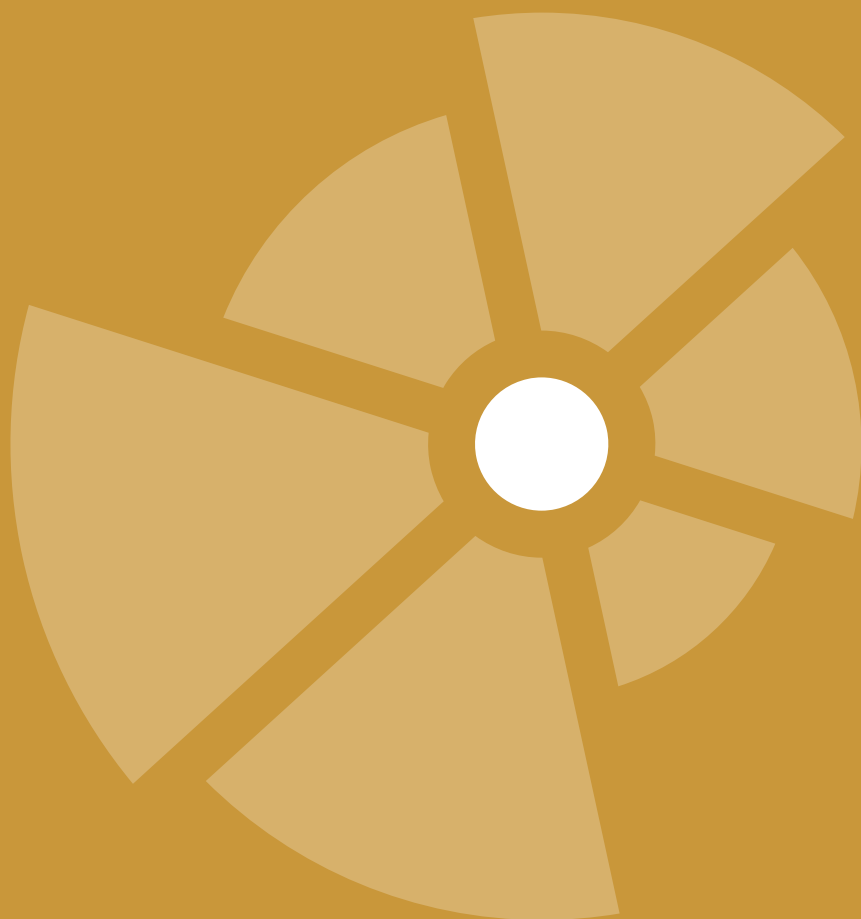

Advies over de Natuurdoelanalyse Boetelerveld, provincie Overijssel

1. Het advies in het kort

De provincie Overijssel heeft een natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld voor het Natura 2000-gebied Boetelerveld. Deze analyse moet duidelijk maken of de huidige en geplande maatregelen voldoende zijn om verslechtering te voorkomen en de instandhoudingsdoelen van dit gebied te kunnen realiseren. De provincie heeft de Ecologische Autoriteit gevraagd te toetsen of de NDA voldoet aan de actuele wetenschappelijke inzichten. Dit advies bevat de resultaten van deze toetsing.

Wat staat er in de natuurdoelanalyse Boetelerveld?

In de NDA staat dat voor de zes habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen verslechtering niet is uitgesloten en de instandhoudingsdoelen niet binnen bereik zijn. Om de negatieve effecten van de te hoge stikstofdepositie voldoende tegen te gaan, zijn aanvullende (bron)maatregelen nodig. Vooralsnog is het treffen van overlevingsmaatregelen nodig om de effecten van stikstof op de habitats te beperken. Daarnaast is er een mogelijk restprobleem voor wat betreft de hydrologie. De realisatie van verbindingzones naar bijvoorbeeld de Sallandse Heuvelrug biedt op de lange termijn kansen om bij te dragen aan de kwaliteit van de habitattypen.

Wat is het oordeel van de Ecologische Autoriteit?

De NDA is beknopt, bevat veel goede informatie en een beeld van de tot nu toe getroffen maatregelen. Op hoofdlijnen, en met name dankzij een bezoek¹ aan het gebied, is duidelijk wat deze voor uitwerking (zullen) hebben. De Ecologische Autoriteit bevestigt de conclusie dat er knelpunten in het gebied zijn, verslechtering van de (stikstofgevoelige) habitats op basis van het maatregelenpakket niet uit te sluiten is en dat het onzeker is of de natuurdoelen worden gehaald.

Om te voorkomen dat de natuur verder verslechterd en daarmee het halen van de doelen moeilijker wordt, is het aan te raden om (aanvullende) maatregelen, waarvan zeker is dat ze nodig zijn en de ecologische risico's klein zijn, snel uit te voeren. Dit geldt bijvoorbeeld voor:

- **Maatregelen** die het teveel aan **stikstof** en de effecten daarvan in het gebied tegengaan.
- **Hydrologische maatregelen.** Zowel het Deskundigenteam Hydrologie Boetelerveld (DTHB) als de beheerder (Landschap Overijssel) geven aan dat de recent uitgevoerde hydrologische maatregelen nog onvoldoende zijn om de ecologische doelen te behalen. In het verleden zijn ook andere maatregelen buiten de begrenzing van Boetelerveld overwogen die ecologisch gezien zinvol zijn.

Maar alleen het uitvoeren van bovenstaande maatregelen lost de problemen voor de natuur niet op. Om tot een compleet pakket van goede maatregelen te komen is ook een goed beeld van het gebied, de knelpunten en de oplossingen nodig. De Ecologische Autoriteit adviseert de NDA op de volgende punten te verbeteren:

- **Analyse van Boetelerveld.** Een actuele en gedetailleerde landschapsecologische systeemanalyse, inclusief de trends en ontwikkelingen in het natuurgebied, is nodig om inzicht te krijgen in de gewenste omstandigheden. Hiervoor kan een bestaande LESA van het gebied aan de basis staan. Met deze analyses kunnen gevolgen van verdroging, verzuring en stikstofdepositie beter beoordeeld worden en ontstaat meer inzicht in mogelijke herstelmaatregelen. Benut hierbij de aanwezige kennis en waarnemingen van (gebieds)beheerders en ecologen.
- **Presenteer een duidelijk beeld van de doelen voor Boetelerveld** in relatie tot de huidige staat van de natuur. De Ecologische Autoriteit onderschrijft het beeld in de NDA dat er duidelijke aanwijzingen zijn dat de natuur nog niet in goede staat is. In grote delen van het gebied zijn 'gebiedsvreemde' soorten aanwezig, zoals grassen en bramen, die niet passen binnen het habitattype waarvoor het is aangewezen en die wijzen op verruiging en vermessing.

¹ Op 9 februari 2023 bezocht de werkgroep het gebied en sprak met betrokken ecologen en beheerders.

- **Geef inzicht in doeltreffendheid van het huidige maatregelenpakket.** De gebiedsbeheerder en het DHTB bestempelen huidige hydrologische maatregelen als onvoldoende. De NDA stelt dan ook terecht dat er voor het verbeteren van de waterhuishouding en het verminderen van de stikstofbelasting nog een restopgave ligt.
- **Kennisprogramma Boetelerveld.** Het NDA geeft geen overzicht van nog ontbrekende kennis of geeft handvatten om deze kennis te verbeteren. Dit is wel noodzakelijk voor zicht op en onderbouwing van een doeltreffend maatregelenpakket. Ook wordt niet aangegeven hoe in de tussentijd met kennisleemtes wordt omgegaan, door gebruik te maken van gebiedskennis van bijvoorbeeld beheerders.

De Ecologische Autoriteit concludeert dat op basis van de NDA verdere verslechtering niet uitgesloten is en dat de doelen niet worden gehaald. De hierboven genoemde informatie is noodzakelijk om te weten wat de huidige problemen veroorzaakt en hoe de natuur weer gezond kan worden.

Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op dit oordeel. In hoofdstuk 3 staan adviezen van de Ecologische Autoriteit voor het provinciale gebiedsprogramma.

Figuur 1. Een satellietbeeld van het Boetelerveld. Bron: www.natura2000.nl

Waarom een natuurdoelanalyse?

Het Rijk ziet dat de kwaliteit van natuur onder druk staat door intensief land- en watergebruik en door klimaatverandering. Met de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) en het bijbehorende programma wil zij dit aanpakken door vast te leggen dat de stikstofdepositie omlaag gebracht moet worden en de natuur verbeterd moet worden.

Ook is vastgelegd dat per Natura 2000-gebied een zogenaamde natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld moet worden. Uit deze NDA's moet blijken wat de actuele kwaliteit van de natuur in het gebied is, welke knelpunten er zijn en hoe de gestelde natuurdoelen behaald kunnen worden. De NDA's bieden input voor gebiedsprogramma's, waarin wordt opgenomen welke maatregelen daadwerkelijk genomen zullen worden. Daarin zal ook een afweging plaats moeten vinden tussen de Natura 2000-doelen en andere ecologische doelen, bijvoorbeeld die van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Boetelerveld in pilot natuurdoelanalyses

De natuurdoelanalyse is een nieuw instrument, voortkomend uit recente regelgeving.² Ook de toetsing ervan door de Ecologische Autoriteit is nieuw. De NDA Boetelerveld is onderdeel van de zogenaamde Pilot Natuurdoelanalyses en één van de eerste NDA's die de Ecologische Autoriteit toetst. Het doel van de pilot is om ervaring op te doen, zowel door de Ecologische Autoriteit als door de voortouwnemer(s). Voor NDA's die onderdeel uitmaken van de pilot geldt dat ze – nadat ze op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit – zijn aangepast, nogmaals ter toetsing mogen worden voorgelegd.

Advies van de Ecologische Autoriteit

De Provincie Overijssel heeft de NDA van Boetelerveld voorgelegd aan de Ecologische Autoriteit. Zij toetst of alle essentiële (ecologische) informatie in de NDA werd betrokken, zodat de NDA een degelijke onderbouwing is voor besluiten over gebiedsplannen en -programma's.³ In de bijlage van dit advies staan de werkwijze van de Ecologische Autoriteit, de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens. Alle documenten die bij het advies zijn gebruikt zijn te vinden door nummer 5009 op www.ecologischeautoriteit.nl in te vullen in het zoekvak.

² Zie het beige kader onderaan hoofdstuk 1 voor een toelichting op de natuurdoelanalyses en hun rol binnen de Wsn.

³ Zie het instellingsbesluit: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-24607.pdf>.

2. Toelichting op de toetsing

In dit hoofdstuk licht de Ecologische Autoriteit haar oordeel toe en geeft zij aan welke informatie aangevuld moet worden. Dit is telkens opgenomen in een tekstkader. Naar haar oordeel is deze ecologische informatie essentieel om het belang van beschermde natuur volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming over het in het gebiedsprogramma vast te stellen maatregelenpakket voor Boetelerveld. Tegelijkertijd kan al met *no regret* maatregelen aan de slag gegaan worden.

De Ecologische Autoriteit baseert haar oordeel mede op de 'Handreiking natuurdoelanalyses' van BIJ12 en het Ministerie van LNV (d.d. 22 juni 2022), haar eigen advies over deze Handreiking (d.d. 21 oktober 2022), en op het document 'Onderbouwing beoordeling herstelmaatregelen' van de Taakgroep Ecologische Onderbouwing (d.d. 14 december 2022).

2.1 Algemene opmerkingen

De NDA en achterliggende documentatie geven een goed beeld van de maatregelen die tot nu toe zijn getroffen. Op hoofdlijnen, en mede dankzij een bezoek⁴ aan het gebied, is duidelijk op welke wijze en in hoeverre de maatregelen bijdragen aan natuurherstel.

De NDA voor Boetelerveld is in verschillende onderdelen zeer beknopt. De NDA moet een integrale analyse op hoofdlijnen presenteren, die voor de lezer zelfstandig leesbaar is en waarin conclusies navolgbaar zijn zonder achtergronddocumenten te hoeven raadplegen. Voor meer gedetailleerde informatie kan verwezen worden naar bijlagen en literatuur. Op deze manier kan de NDA doelmatig ingezet worden in het vervolgproces richting het vaststellen van het gebiedsprogramma en dienen als (compact) naslagwerk. Kennis aanwezig bij gebiedsbeheerders of -ecologen kan hierbij helpen⁵.

De Ecologische Autoriteit adviseert om in het algemeen nog meer gebruik te maken van aanwezige gebiedskennis bij bijvoorbeeld gebiedsbeheerders en -ecologen. Maak de NDA daarnaast navolgbaarder door onder andere samenvattingen van de LESA en de habitatanalyse toe te voegen aan de hoofdtekst en door te beschrijven wat de staat is van reeds geplande maatregelen.

2.2 Natura 2000-doelen

De instandhoudingsdoelstellingen vormen de basis voor de op te stellen gebiedsprogramma's en moeten zoveel mogelijk SMART⁶ geformuleerd worden om het doelbereik van uitgevoerde en geplande maatregelen goed te kunnen beoordelen. SMART-geformuleerde doelen zorgen ervoor dat de provincie Overijssel weet waar en hoe ze erop moeten sturen in het gebiedsprogramma. De Ecologische Autoriteit heeft de volgende opmerkingen:

- De doelen zijn alleen kwalitatief en overgenomen uit het aanwijzingsbesluit. Er is geen kwantitatieve uitwerking van de doelen naar omvang, tijd en ruimte. Voor de kamsalamander en drijvende waterweegbree ontbreekt informatie over de gewenste populatiegrootte en het daarvoor benodigde leefgebied. Ook de omgevingscondities waarnaar verwezen wordt (in het beheerplan) zijn algemeen en niet gebiedspecifiek.
- Voor de vochtige heide (4010A) en het blauwgrasland (H6410) wordt een uitbreidingsdoelstelling gegeven (huidige oppervlakten zijn 42,8 en 0,17 hectare). In de NDA wordt niet aangegeven met hoeveel hectares en waar dit habitatype kan worden uitgebreid.
- Uit de NDA volgt dat de kwaliteit van de aanwezige habitattypen matig tot goed is en worden de knelpunten beschreven. De achterliggende gebiedsinformatie, zoals het beheerplan, geeft echter weinig tot geen

⁴ Op 9 februari 2023 bezocht de werkgroep het gebied en sprak met betrokken ecologen en beheerders.

⁵ Tijdens het veldbezoek bleek dat niet alle aanwezige kennis bij gebiedsbeheerders of -ecologen in het advies geland is.

⁶ SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

recente informatie over de habitattypen waaruit (trends in) de kwaliteit kunnen worden afgeleid. Ook wordt niet aangegeven wat de gewenste opgaven zijn. Zo blijft onduidelijk wat de gewenste grondwaterstanden in zomer en winter zijn, hoe ver de stikstofdepositie teruggebracht moet worden en waar en welk oppervlakte nodig is voor het voortbestaan van (karakteristieke) soorten.

- Niet alle aanwezige gebiedskennis van gebiedsbeheerder(s) en -deskundigen is verwerkt.

De Ecologische Autoriteit adviseert om in een aanvulling op de NDA de instandhoudingsdoelstellingen uit te werken naar omvang (oppervlakte / populatie), kwaliteit, plaats (waar) en tijd (wanneer). Gebruik hierbij inzichten uit de LESA over potenties die het gebied heeft voor verdere ontwikkeling en kwaliteitsverbetering van habitats en leefgebied.

2.3 Landschapsecologische systeemanalyse

De NDA moet een ecologische analyse van de natuurkwaliteit en -oppervlakte bevatten die het mogelijk maakt om de referentiesituatie en de huidige situatie te bepalen en te vergelijken (zie hoofdstuk 2 Handreiking). Voor een NDA is verder een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) nodig die inzicht geeft in de huidige ecologisch sturende factoren van het gebied, en de eventuele knelpunten die daarbij optreden.

De Ecologische Autoriteit merkt op dat de LESA in de NDA in het algemeen op een goede manier de situatie en knelpunten beschrijft die in 2010 aanwezig waren. Maar de LESA is niet geactualiseerd en bevat geen doorkijk naar de werking van uitgevoerde maatregelen. Ook de nulmeting van het monitoringsplan en het advies van DTHB zijn hierbij niet betrokken.

Voor een goede onderbouwing van de huidige ecologisch sturende factoren, en waar welke maatregelen in en om het gebied nodig zijn om de instandhoudingsdoelen te realiseren, vindt de Ecologische Autoriteit een meer kwantitatieve systeemanalyse nodig. Specifiek ontbreekt:

- Inzicht in de ontwikkeling (trends) van de oppervlakte en kwaliteit van habitats en leefgebied van de kamsalamander en drijvende waterweegbree sinds aanwijzing van het Natura 2000-gebied, afgezet tegen de instandhoudingsdoelstellingen. Maak duidelijk onderscheid tussen de verschillende ijkmomenten van het Natura 2000-gebied. Ga in op de situatie bij aanmelding of aanwijzing van het gebied, op de huidige feitelijke situatie en op de beoogde doelsituatie. Hieruit volgen de opgaven die er zijn voor stikstofreductie, hydrologie en connectiviteit.
- Inzicht in welke ecologische omstandigheden in en om het gebied nodig zijn om de instandhoudingsdoelen te realiseren.
- Inzicht in de mate van overschrijding van de kritische depositiewaarden.
- Inzicht in de mate van (sezoensafhankelijke) wegzijging naar aanliggende gronden. Ook ruimtelijke beelden per seizoen van de peilverschillen met de omgeving ontbreken.
- Inzicht in de werking van lokale (grondwater)systemen en het belang daarvan voor de instandhouding van habitats van (zwak)gebufferde condities, zoals blauwgrasland, zwakgebufferde vennen en heischraal grasland.
- Inzicht in effecten van klimaatverandering op grondwaterregime (bijvoorbeeld natte winters, droge zomers)
- Een overzicht van het (relatieve) belang van de verschillende drukfactoren, zoals stikstofdepositie, hydrologische condities en connectiviteit.

De Ecologische Autoriteit adviseert om in een aanvulling op de NDA per habitatype en leefgebied een meer kwantitatieve analyse te geven van de trends in oppervlakte en kwaliteit en de daarvoor sturende ecologische factoren, zowel op regionale als lokale (standplaats) schaal. Maak duidelijk welk gebied, ook buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied, invloed heeft op de kwalificerende habitats en leefgebieden en waar welke maatregelen nodig zijn. Presenteer het relatieve belang van deze factoren voor het halen van de instandhoudingsdoelen.

2.4 Drukfactoren of knelpuntenanalyse

Hoofdstuk 4 en 7 van de NDA gaan in op de verschillende drukfactoren in het gebied. Er wordt verwezen naar het beheerplan en de PAS-gebiedsanalyse. Er blijken drie knelpunten in het gebied: hydrologie, stikstofdepositie en isolatie. De NDA beschrijft knelpunten die er waren voordat de huidige maatregelen zijn genomen of geprogrammeerd.

De Ecologische Autoriteit is van mening dat de analyses vooral op oude informatie is gebaseerd. In vergelijking met de andere knelpunten wordt over de drukfactor stikstof veel achtergrondinformatie gegeven. De Ecologische Autoriteit plaatst in de alinea's hieronder bij een aantal drukfactoren opmerkingen.

Stikstofdepositie

In de NDA wordt geconstateerd dat, ook in 2030, er in Boetelerveld sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarden voor alle habitattypen. Er wordt ook gesteld dat vooral de langdurige overbelasting en ophoping van stikstof doorslaggevend is voor de afname van biodiversiteit, echter zonder dat dit in verband wordt gebracht met de ontwikkeling van de oppervlakte en kwaliteit van habitats in het gebied zelf. In de NDA wordt niet genoemd hoeveel de stikstofdepositie moet worden teruggebracht om een duurzame staat van instandhouding te verkrijgen. Dit komt ook niet terug in de synthese en het toekomstperspectief, waardoor de noodzaak voor en haalbaarheid van overlevingsmaatregelen niet helder wordt.

Geohydrologische condities

Er is een sterke hydrologische samenhang tussen het Boetelerveld en de omgeving. De ondergrond heeft een relatief groot doorlaatvermogen. Lokaal komen slecht doorlatende lagen voor in de ondiepe ondergrond. Het Boetelerveld is overwegend een infiltratiegebied. In natte perioden ontstaan er door het hoogteverschil systeempjes met lokale grondwaterstroming, waar verschillende habitats sterk van afhankelijk zijn. Het neerslagoverschot wordt via het grondwater afgevoerd naar de omgeving.

Uit het rapport van DTHB uit 2017 komt naar voren dat de effecten van interne maatregelen vooraf moeilijk zijn in te schatten door de aanwezigheid van slecht doorlatende lagen en schijngrondwaterspiegels. Ondanks deze onzekerheid stelt DTHB dat voor "vernating van het Boetelerveld een uitgebreider maatregelenpakket nodig is dan het huidige". In het advies staan concrete aanvullende maatregelen genoemd.

Verbindingszone(s) / versnippering

Bovenstaande twee knelpunten staan in hoofdstuk 4 van de NDA. In hoofdstuk 7 wordt nog een extra knelpunt geïntroduceerd: daar staat dat het Boetelerveld een klein gebied is en geïsoleerd ligt. Hierdoor is het gebied kwetsbaar. Maar in de NDA ontbreekt informatie over karakteristieke soorten van de betreffende habitattypen en in welke staat de populaties van die soorten zijn en hoe een robuuster natuurgebied deze kan versterken.

De populatie heideblauwtjes lijkt groot en vitaal⁷ en wellicht geldt dit ook voor andere karakteristieke soorten. Populaties van veel ongewervelde soorten kennen een relatief klein leefgebied en dan is de kwaliteit van het leefgebied des te belangrijker.

De Ecologische Autoriteit adviseert om in de knelpuntenanalyse de drie hierboven beschreven punten aan te vullen.

⁷ Dit vertelde de beheerder tijdens het locatiebezoek.

2.5 Mogelijke maatregelen voor doelbereik

Hoofdstuk 5 van de NDA gaat in op de herstelmaatregelen. Het beschrijft een gebiedsproces en onderzoeken die tot (effectieve) maatregelen moeten leiden. Alle geplande maatregelen zijn inmiddels uitgevoerd. In hoofdstuk 6 staat, op basis van expert judgement, het verwachte effect van de natuurherstelmaatregelen beschreven.

De Ecologische Autoriteit merkt op dat:

- De NDA geen inzicht geeft in welke maatregelen die in het beheerplan waren opgenomen niet of in gewijzigde vorm zijn uitgevoerd, en wat dit betekent voor het doelbereik.
- De NDA aangeeft dat de uitgevoerde maatregelen minimaal noodzakelijk zijn om de natuurdoelen veilig te stellen en maximaal ruimte bieden aan economische ontwikkelingen⁸. Uit de NDA is echter niet af te leiden tot welke dilemma's dit heeft geleid, welke keuzes zijn gemaakt en hoe dit zal uitpakken voor de realisatie van de natuurdoelen.
- De NDA stelt dat op basis van expert judgement van de terreinbeheerder de interne maatregelen lokaal een positief hydrologisch effect lijken te sorteren. Echter is de eerste indruk van de landschapsbeheerder (op basis van hydrologische meetgegevens van 2022) dat de externe maatregelen onvoldoende zijn om de voorjaarsgrondwaterstanden in het Boetelerveld langer hoog te houden. Dat sluit aan bij het oordeel van het DTHB.
- De NDA aangeeft dat herstelmaatregelen gericht zijn op het voorkomen van verslechtering en dat maatregelen voor uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering pas in latere beheerplanperioden getroffen worden. De NDA geeft echter geen inzicht in deze maatregelen en benoemt ze ook niet in het hoofdstuk "richting nieuwe (natuurherstel)maatregelen".
- De analyse van de hydrologische maatregelen zich sterk richt op het GVG-doelgat voor vochtige heide. Over de habitattypen van zwakgebufferde standplaatsen, die afhankelijk zijn van de werking van lokale systemen, wordt weinig gezegd in de NDA. De Ecologische Autoriteit kan daarom niet vaststellen of voldoende maatregelen zijn genomen om de doelen voor deze habitattypen veilig te stellen, en of daarvoor aanvullende maatregelen nodig zijn.

De Ecologische Autoriteit adviseert de NDA met bovenstaande punten aan te vullen en de mogelijke maatregelen zo specifiek mogelijk te omschrijven.

2.6 Synthese en conclusie

In de NDA wordt beschreven dat stikstof een restprobleem is. Mogelijk geldt dit ook voor de hydrologie in het gebied en de geïsoleerde ligging ten opzichte van andere natuurgebieden. Bij een combinatie van drukfactoren is het treffen van tijdige maatregelen des te urgenter. De Ecologische Autoriteit constateert dat een voorzichtige tijdrovende aanpak hier niet bij past en adviseert om zo snel mogelijk te starten met het treffen van maatregelen waarvan al bekend is dat ze goed werken (de zogenaamde *no-regret* maatregelen). De Ecologische Autoriteit stelt de volgende aanpak voor:

1. Maak een feitelijke analyse, zonder al direct belangen van partijen te betrekken.
2. Vul de NDA aan met lokale gebiedskennis van bijvoorbeeld ecologen en beheerders.
3. Beoordeel op basis van expert-judgement en onderbouwde werkhypothesen welke knelpunten er in het gebied kunnen resterend na uitvoering van de geprogrammeerde maatregelen en stel hiervoor aanvullende maatregelen voor.
4. Voer geprogrammeerde én noodzakelijke aanvullende *no-regret* maatregelen op korte termijn uit met het oog op het voorkomen van (verdere) verslechtering.

Volgens de Ecologische Autoriteit lijkt het gebied de potentie te hebben om een duurzame staat van instandhouding te bereiken zodra voldoende herstelmaatregelen zijn uitgevoerd.

⁸ Dit staat specifiek genoemd in het inrichtingsplan, waarnaar in de NDA veelvuldig wordt verwezen.

2.7 Kennisprogramma Boetelerveld

NDA's van de eerste cyclus moeten nadrukkelijk gezien worden als de start van een iteratief proces, waarin steeds meer informatie beschikbaar komt en steeds meer duidelijkheid komt over de te nemen maatregelen om de natuur weer gezond te maken. Het gebruik van goed onderbouwde werkhypotheses en duidelijke tussenconclusies zorgt er dan voor dat een deel van de maatregelen uit de NDA's eerste cyclus wel kunnen worden onderbouwd en een kwantitatief beeld ontstaat van de effectiviteit van maatregelen. Ondanks het ontbreken van gegevens, kunnen sommige conclusies wel degelijk al getrokken worden, bijvoorbeeld omdat de mate van onzekerheid kleiner is dan omvang van het effect.

Schets de consequenties van het ontbreken van gegevens voor de keuze van maatregelen en de mogelijk te trekken conclusies. Geef ook aan waarom sommige conclusies wel degelijk getrokken kunnen worden, ondanks het ontbreken van sommige gegevens.

Geef een samenvatting van de leemten in kennis en het benodigde onderzoek uit de NDA Boetelerveld. Geef ook aan op welke manier gebiedskennis, van bijvoorbeeld de beheerders, betrokken wordt als gegevens uit het veld (nog) niet beschikbaar zijn. Geef ook aan welk onderzoek of monitoring moet en kan worden ingezet om kennisleemtes op te vullen voor de volgende NDA-cyclus. Geef hierbij aan wie daarvoor verantwoordelijk is, wat de planning hiervoor is, en wat het benodigde budget is voor Boetelerveld.

3. Adviezen voor het provinciale gebiedsprogramma

In dit hoofdstuk wordt een aantal aanbevelingen gedaan over onderwerpen die een sterke relatie hebben met de informatie in de NDA. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van het gebiedsprogramma, nu en in de toekomst, te verbeteren. Dit is geen complete lijst met adviezen⁹.

3.1 Werk aan integrale oplossingen voor Natura 2000

Uit de NDA voor Boetelerveld blijkt dat er nog verschillende restopgaven zijn voor het gebied. Een deel van deze opgaven vraagt maatregelen in de bredere omgeving van het Natura 2000-gebied, zoals reductie van stikstofemissies, verbetering van connectiviteit en herstel van hydrologische systemen. De Ecologische Autoriteit adviseert in dit verband om te zoeken naar integrale oplossingen. Bronmaatregelen voor stikstof die leiden tot extensivering van landgebruik kunnen bijvoorbeeld goed gecombineerd worden met vermindering van bemesting, opheffen van drainages en aanleg van verbindende landschapselementen.

3.2 Relatie instandhoudingsdoelen met andere opgaven van het provinciale gebiedsprogramma

In de nog op te stellen gebiedsprogramma's per provincie wordt gestreefd naar een integrale aanpak op de onderwerpen natuur, water en klimaat. De Ecologische Autoriteit merkt in dit verband op dat de NDA nog niet ingaat op hoe de instandhoudingsdoelen voor het Boetelerveld zich hiertoe verhouden. Ecologisch gezien kunnen deze opgaven sterk samenhangen, elkaar versterken, of elkaar tegenwerken. Ook in het advies over de handreiking gebiedsprogramma's vraagt de Ecologische Autoriteit aandacht voor de aanpak, samenhang en prioritering van deze opgaven. De Ecologische Autoriteit adviseert om in het provinciale gebiedsprogramma de samenhang tussen de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen en in andere kaders geformuleerde opgaven voor natuur, water en klimaat in beeld te brengen. Het gebiedsprogramma moet immers een integraal maatregelenpakket bevatten dat recht doet aan alle genoemde opgaven.

⁹ Zie ook het advies over de handreiking gebiedsprogramma's, te raadplegen via: <https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5001>.

Bijlage 1: Projectgegevens

Werkwijze Ecologische Autoriteit

De Ecologische Autoriteit heeft voor dit advies een werkgroep van deskundigen samengesteld. Deze werkgroep toetst of in de natuurdoelanalyse (NDA) alle essentiële ecologische informatie is betrokken waarmee het bevoegd gezag later goed onderbouwde besluiten kan nemen over onder meer gebiedsplannen en gebiedsprogramma's. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het Natura 2000-gebied bezocht en met de voortouwnemers en gebiedsbeheerder(s) gesproken. Meer informatie over de Ecologische Autoriteit en over haar werkwijze vindt u op onze website.

Voortouwnemer

Provincie Overijssel

Samenstelling van de werkgroep

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

drs. Gert Dekker

drs. Reinoud Kleijberg

prof. dr. Henk Siepel

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

Waar vind ik de stukken die de Ecologische Autoriteit heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.ecologischeautoriteit.nl projectnummer 5009 in te vullen in het zoekvak.

Arthur van Schendelstraat 760 • 3511 MK Utrecht
030 2347667 • info@ecologischeautoriteit.nl
www.ecologischeautoriteit.nl